

Nr 45

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt till avdrag vid beskattningen för avsättning till självfinansieringsfond.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 253 av herr *Gösta Jacobsson m.fl.* och II: 210 av herr *Nordgren m.fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt utreda frågan om rätt för rörelseidkare resp. jordbrukare att vid inkomsttaxering åtnjuta avdrag för avsättning till självfinansieringsfond i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna uppdragna riktlinjer samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 253.

Förevarande fråga var i viss mån föremål för prövning vid 1960 års riksdag. I de då väckta motionerna I: 418 och II: 501 yrkades nämligen att en skyndsamt utredning skulle verkställas för att utvärdera möjligheterna till omläggning av företagsbeskattningen i syfte att underlätta de mindre företagens konsolidering och självfinansiering. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 32 avstyrkte 1960 års bevillningsutskott motionerna. Utskottet erinrade därvid bl.a. om att frågan om företagsbeskattningens utformning var föremål för utredning under första hälften av 1950-talet, och att riksdagen år 1955 tog ställning till huvudprinciperna i fråga om denna beskattning. Därvid belystes självfallet inte enbart skatteproblemen för bolag och ekonomiska föreningar utan även de frågor som kunde anses vara av betydelse för enskilda rörelseidkare. Utskottet uttalade vidare att det genom möjligheterna till en långtgående varulagernedskrivning och rätten att snabbt avskrika anskaffade maskiner och inventarier torde vara sörjt för att flertalet smärre företag erhåller tillfälle till konsolidering i rimlig utsträckning. I detta sammanhang framhöll utskottet att — bortsett från utövare av fria yrken — endast ca 15 procent av de enskilda rörelseidkarna enligt inkomststatistiken för taxeringsåret 1958 hade en skattemässig årsinkomst å mer än 20 000 kronor. Över 30 000 kronors inkomst hade drygt 10 000 rörelseidkare eller ca 5 procent. Härefter anförde utskottet

bl.a. följande. Av dessa siffror framgår att endast en liten del av de enskilda rörelseidkarna torde ha möjlighet att disponera sin årsinkomst till ytterligare konsolidering. För det stora flertalet är den redovisade årsinkomsten inte större än att den kan antas nätt och jämnt förslå till att täcka den skattskyldiges nödvändiga levnadskostnader och skatter. Införandet av ytterligare möjligheter till konsolidering via beskattningen skulle i själva verket innebära ett uppskov med beskattningen av inkomst, vilken använts för täckande av företagarens utgifter för egen löpande konsumtion.

I de förevarande motionerna har inledningsvis framhållits att frågan om den mindre företagsamhetens kapitalförsörjning på senare år i olika sammanhang tilldragit sig statsmakternas intresse, och från statens sida har åtgärder vidtagits för att skapa förbättrade lånemöjligheter för denna företagarkategori. Hittills har man emellertid uteslutande tagit sikte på företagens försörjning med främmande kapital och inte berört det egentliga kärnproblemet, den egna kapitalbildningen och företagets ekonomiska konsolidering, vilket utgör företagets trygghets- och utvecklingsproblem. Möjligheterna till egen kapitalbildning hämmas för närvarande genom den hårda inkomstbeskattningen. Enligt motionärernas mening ger beskattningsreglerna inte tillräckligt utrymme för självfinansiering. Framför allt gäller detta de företag, som bedrivs av fysiska personer under enskild firma. Dessa företag har inte samma möjligheter som aktiebolag och ekonomiska föreningar till skattefri fondering. De saknar sålunda rätt att vid inkomstbeskattningen göra avdrag för avsättning till investeringsfond. De har ej heller rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse med bibehållande av medlen i rörelsen. Ofta har hithörande företag till följd av bristande tillgång på rörelsekapital en blygsam lagerhållning och kan därför ej tillgodogöra sig möjligheterna att genom nedskrivning av lagervärden avsätta dolda reserver. Utrustningen med maskiner och inventarier ger också otillräcklig utgångspunkt för självfinansiering genom avskrivning å maskiner och inventarier. Dessa kräver dessutom ofta snabb förnyelse, och rätt till avskrivning å återanskaffningsvärdet saknas.

I syfte att underlätta självfinansieringen och kapitalbildningen inom ifrågavarande företagarkategori måste därför andra vägar prövas. En lämplig utväg synes vara att införa bestämmelser som medger avdrag i begränsad omfattning vid inkomsttaxeringen för avsättning till självfinansieringsfond, som öppet redovisas i bokföringen. En förutsättning måste givetvis vara att inkomsten redovisas bokföringsmässigt, men då så är fallet bör avdrag även få ske från inkomst av jordbruksfastighet. Avdraget bör förslagsvis årligen begränsas till 10 procent av årsvinsten, dock högst 5 000 kronor, varjämte fondens totala storlek kan maximeras till 50 000 kronor. En tidsbegränsning av 10 år torde bära föreskrivas för fondavsättningens åter-

förande till beskattning, varvid reglerna för ackumulerad inkomst bör bli tillämpliga. De nu antydda problemen kommer sannolikt att behandlas av den allmänna skatteberedningen. Emellertid erfordras omedelbara åtgärder inom det nuvarande skattesystemets ram, eftersom inför den kommande europeiska marknadsutvecklingen hittills vidtagna åtgärder är otillräckliga för den mindre företagsamhetens vidkommande.

Utskottet

I de förevarande motionerna har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning av frågan om rätt för rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig inkomstredovisning att åtnjuta avdrag vid inkomsttaxeringen för avsättning till självfinansieringsfond. Enligt motionärernas mening ger beskattningsreglerna inte tillräckligt utrymme för självfinansiering. Särskilt gäller detta företag som bedrivs av fysiska personer under enskild firma.

Utskottet får med anledning härav erinra om att frågan om behandlingen i beskattningshänseende av enskilda rörelseidkare, fria yrkesutövare och jordbrukare särskilt uppmärksamats i direktiven för den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen. Därvid har bl. a. uttalats att det kunde förtjäna övervägas om berörda skattskyldiga bör inta samma ställning vid beskattningen som nu. Såsom en tänkbar linje för en reform i förevarande hänseende har framhållits möjligheten att närmare anknyta reglerna för de nämnda kategoriernas beskattning till bolagsbeskattningen. Vidare har påpekats att det inte kan anses uteslutet att konstruera nya former, lämpligare än de nuvarande, för beskattningen av enskilda företagare.

Den prövning, som det sålunda åligger företagsskatteutredningen att göra, torde även komma att omfatta spørsmålet i vilken grad möjligheterna till konsolidering och självfinansiering bör beaktas vid utformningen av beskattningsreglerna för olika företagare. Givetvis torde därvid även komma att övervägas det behov av särskilda konsolideringsmöjligheter, som kan finnas föreliggande för de i motionerna närmast avsedda företagen, vilka t. ex. på grund av ringa eller ingen lagerhållning inte härutinnan har samma förutsättningar som flertalet andra företagare.

Enligt utskottets mening bör förevarande fråga prövas i sammanhang med allmänna skatteberedningens behandling av övriga spørsmål på företagsbeskattningens område. Utskottet kan således inte dela motionärernas uppfattning att frågan bör brytas ut för särskild behandling i annan ordning. På grund härav anser sig utskottet inte kunna tillstyrka skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I:253 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 210 av herr Nordgren m. fl. om rätt till avdrag vid beskattningen för avsättning till självfinansieringsfond icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 april 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Tage Johansson, Sundin, Gösta Jacobsson och Kronstrand; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Christenson i Malmö, Darlin, Andersson i Essvik, Eriksson i Bäckmora, fru Holmqvist och herr Rydén.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Gösta Jacobsson, Nilsson* i Svalöv och *Darlin*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 253 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 210 av herr Nordgren m. fl. — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t skyndsamt låter utreda frågan om rätt för rörelseidkare resp. jordbrukare att vid inkomsttaxering åtnjuta avdrag för avsättning till självfinansieringsfond i huvudsaklig överensstämmelse med de i motionerna uppdragna riktlinjerna samt för riksdagen framlägger förslag i ämnet.

II) av herrar *Sundin* och *Eriksson* i Bäckmora.